

LATVIJAS UNIVERSITĀTE
LATVIEŠU VALODAS
INSTITŪTS

**VALMIERAS
NOVADS.**

Konkurss

Apvidvārdi un vietvārdi

1873.gada 22.februāris īpaša diena, Dieva svētīta diena, kad Valmieras novada Kauguru pagasta "Mičkēnu" mājās pasaulē nāca valodnieks Jānis Endzelīns (1873-1961), kura pirmās skolas gaitas aizritēja Kauguru pagasta skoliņā.

Jānis Endzelīns ir viens no visu laiku izcilākajiem valodniekiem baltistiem – viņš tiek uzskatīts par latviešu klasiskās valodniecības pamatlicēju un ticis novērtēts par izcilāko starptautiski atzīto latviešu valodnieku.

Jānis Endzelīns ir bijis latviešu valodas, latviešu tautas un Latvijas mīlētājs gan vārdos, gan darbos. Viņš ir 15 grāmatu un vairāk nekā 300 rakstu autors. Savus pētījumus publicējis vairāk nekā 20 dažādos lingvistikas žurnālos un filoloģisko materiālu krājumos. Liels valodnieka mūža darbs ir kopā ar Kārli Mīlenbahu sastādītā „Latviešu valodas vārdnīca” četros sējumos un divos papildinājumos.

Šie darbi ir atstāti mums, un ikvienam ir jāprot tos izmantot, mācoties saprast, lietot un saglabāt mūsu pašu valodu, mācoties cīnīties par mūsu valodu, mācoties būt lepniem, ka esam saglabājuši vienu no vecākajām indoeiropiešu valodām, esam saglabājuši būtiskāko savas tautas dvēseles daļu.

Jāņa Endzelīna mīļākie (daudz pētītie) vārdi ir bijuši vietvārdi – ģeogrāfisko objektu nosaukumi – un apvidvārdi – kādā noteiktā apvidū lietoti vārdi, kas atšķiras no literārās valodas. Šo vārdu uzkrāšanai Jānis Endzelīns savulaik meklēja palīgus visos Latvijas novados un rīkoja vairākas valodas talkas, ko mūsdienās turpina LU Latviešu valodas institūts (<https://vietvardi.lu.lv>, <https://apvidvardi.lu.lv>).

Latvija ir viena no valstīm, kas, pateicoties savrupās saimniekošanas tradīcijām, ir varējusi lepoties ar ļoti krāšņu un kuplu vietvārdu un apvidvārdu kopumu. Un latvieši savu zemi tik ļoti ir mīlējuši, ka devuši nosaukumu gandrīz katram ciņītim, akmenim, bedrei, mežmalai, purvam, kokiem, ceļiem, taciņām, stidziņām un citiem zemes nostūriem. Latvija ir viena no valstīm, kur joprojām dzīvo un valodu bagātina izloksnes un dialekti, taču literārā valoda, neieskatoties dialektu bagātībā, arvien zaudē krāšņumu un veiklu mēli, labprātāk aizņemoties vārdus no svešām zemēm, nevis meklējot tos novados.

Godāsim valodnieka nepiepildītos sapņus, atcerēsimies, atsauksim atmiņā, pierakstīsim, uzklausīsim, radīsim, domāsim un darīsim zināmas mūsu tautas pērles – apvidvārdus un vietvārdus citiem valodas lietotājiem.

Paleposimies paši ar sevi!

J. ENDZELĪNA VALODAS KONKURSA NOLIKUMS

“Katras tautas lielākais dārgums ir tās valoda.” J. Endzelīns

1. Mērķis:

- 1.1. Veicināt skolēnu dziļāku interesi un izpratni par valodnieku J. Endzelīnu un viņa nozīmi valodā un kultūrā.
- 1.2. Attīstīt skolēnu radošā un pētnieciskā darba iemaņas, savas attieksmes un sprieduma veidošanu.
- 1.3. Radīt interesi par apvidvārdiem, vietvārdiem, sapratni par cilvēka attiecībām ar vidi.

2. Dalībnieki:

- 2.1. Latvijas vispārizglītojošo skolu 4.-9.klašu audzēkņi.

3. Tēmas:

- 3.1. “Apvidvārdi kā visīsākās latvju dainas, kas glabā ziņas par latviešu valodas daudzveidību, kultūru un sadzīvi, rādot novadu skaistās savpatības.”
- 3.2. “Vietvārdi – mazi virsrakstiņi, kas glabā miljoniem izteiksmīgu Latvijas dabas, vēstures, ģeogrāfijas, kultūras un sadzīves stāstus.”

4. Vērtēšanas kritēriji:

- 4.1. Latviešu valodas literāro normu ievērošana.
- 4.2. Satura mērķtiecīga argumentācija un domu oriģinalitāte, valodas bagātība.
- 4.3. Vietvārdu un apvidvārdu iesaistīšana radošajā darbā.
- 4.4. Radošs risinājums, oriģinalitāte, izpildījums, apvidvārdu un vietvārdu mērķtiecīgs izmantojums un izpratne.

5. Literāri radošo darbu forma

- 5.1. Pētījums, nostāsts, teika, literārā pasaka, eseja.

6. Organizatori:

- 6.1. J. Endzelīna Kauguru pamatskola sadarbībā ar Valmieras novada pašvaldību un Latvijas Universitātes Latviešu valodas institūtu.

7. Darbu iesniegšana:

7.1. Konkurssam iesniedzami tikai iepriekš npublicēti oriģināldarbi.

7.2. Darbi jāiesūta līdz 2024. gada 31. maijam pa pastu vai elektroniski, e-pasts: kauguru.pamatskola@valmiera.edu.lv, norādot autora vārdu un uzvārdu, skolu, klasi, skolotāja vārdu un uzvārdu, telefona numuru, e-pastu.

7.3. Adrese: J. Endzelīna Kauguru pamatskola, Kauguri, Kauguru pagasts, Valmieras novads, LV-4224.

Kontakttālrunis: 29435511.

8. Vērtēšanas komisija:

8.1. Darbu vērtēšanas komisijas priekšsēdētāja Iveta Rambola – J. Endzelīna Kauguru pamatskolas direktore

8.2. Sanda Rapa – LU Latviešu valodas institūta direktore, vadošā pētniece, Dr. philol.

8.3. Aija Dubova – J. Endzelīna Kauguru pamatskolas latviešu valodas un literatūras skolotāja

8.4. Sandra Purmale – Valmieras novada Izglītības pārvaldes vadītāja vietniece

8.5. Daiga Miglava – Valmieras novada Kauguru pagasta bibliotekāre

9. Konkursa rezultāti apskatāmi no 2024. gada 30.augusta

10. Apbalvošana 2024. gada 15. septembrī Dzimtās valodas dienā J. Endzelīna Kauguru pamatskolā

11. Balvu fonds

11.1. 1. vieta - 70 eiro

11.2. 2. vieta - 50 eiro

11.3. 3. vieta - 30 eiro

11.4. Vērtēšanas komisija ir tiesīga piešķirt veicināšanas balvas un atzinības.

12. Personas datu apstrāde

12.1. Piedaloties konkursā, darba autors piekrīt, ka viņa darbs var tikt publicēts vai citādi izmantots konkursa nolūkos.

12.2. Organizators konkursā apstrādā šādus datus: dalībnieka vārds, uzvārds, e-pasta adrese, telefona numurs. Personas dati tiek apstrādāti, lai nodrošinātu konkursa norisi un komunikāciju ar dalībniekiem.

12.3. Organizators saglabā personas datus līdz konkursa beigām, t. i., līdz 2024. gada 15. septembrim skolas datorā.

13. Noslēguma noteikumi

13.1. Saziņa ar konkursa organizatoriem, rakstot vēstuli uz:
kauguru.pamatskola@valmiera.edu.lv.

13.2. Iesniedzot pieteikumu konkursam un oriģināldarbu, konkursa dalībnieks apliecina, ka ir iepazinies ar šo nolikumu un piekrīt tā nosacījumiem.